יג א מיי׳ פ״י מהלכות

ק"פ הלכה ב: מו ג ד מיי' פ"י מהל'

ק"פ הלכה טו: יד ב מיי פ"ב מה

א) נעי' תוס' יומא כט. מד"ה אלא], ב) טעונין. יעב"ך, ג) [לעיל פה.], ד) [לעיל לא. וש"נ], ד) מ"א ל"ג, ו) ס"א ל"ג, ו) וע"בן, ד"ה ה"ו בל"תו, ע) ס"ח ולי אם מכללים יו חומי

תורה אור השלם ו. לא ישאירו ממוו עד בְּבֶּל חֻקַּת הַפֶּסַח יַצֵשוּ 2. בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּאַרְבָּעָה עשר יום בין הערבים יעשו אתו על מצות יָבֶל. יִמְרֹרָים יֹאכְלָהוּ: . במדבר ט יא

3. בַּבַיָּת אַחַד יַאַכַל לא כּ. בְּבַּיִּת מֶּוְ הַבַּיִּת מֶּוְ הוֹצִיא מָן הַבַּיִּת מֶן הַבְּשֶׂר חוּצָה וְעֶצֶם לֹא תשברו בו: שמותיב מו

הגהות הב"ח (ל) רש"י ד"ה מנה

וכו׳ דכולה מתניתין הס"ד ואח"כ ל"ל ד"ה צלי דאתרבי מכלליה מתניתין דמצות ומרורי׳ הק״ל:

ואימא נעשה כלל מוסיף על הפרט.

ואיתרבי כל מילי אפילו השבתת

שאור שאינה על גופו: קמ"ל.

ועלם לא ישברו דלא תדרוש כלל

מוסיף על הפרט לרבויי כל מילי

אפיי השבתת שאור דאם כן כל

הני פרטי למה לי אלא להכי כתבינהו

לכולהו למידרש תוספתא דכללא

אכל חד וחד ומרבי דומיא דפרטי

ותו לא וכולהו פרטי הוו דגופו

ודעל גופו והיינו דקאמר תנא

דפרטי ועלם לא ישברו ממעט מלות

שלא על גופו כגון לא תשחט על

חמץ כדלקמן" ולקמן בברייתא מפרשי

מאי מרבי כללא דכל חד וחד ומאי

ממעט פרטא: מאי עביד ליה.

מככל חוקת הפסח נפקא ליה דהא

לדידיה אותו דוקא וממעט שלא על

גופו וממילא מתרבה שבירת עלם

דהם חצוה שבגופו הים, וחחיהם לי

אחאי לא דעי נחי לא ישאירו לאיחי

מאי עביד ליה דהא מלוה שבגופו

היא: מיבעי ליה אחד עלם כו'.

דהכי דרשינן בכילד לולין (לעיל דף פה.)

כשהוא אומר ועלם לא ישברו בפסח

שני שאין ת"ל הוי א' עצם כו':

ורבנן. דאמרי אותו לאו דוקא למאי

איכתב: שאין שוחטין. פסח שני

על היחיד שנדחה לו להכי כתב יעשו

מוסף רש"י , אחד עצם שיש בו

מוח. ולה המרינן לימו עשה דוהכלו הת הבשר וידחה הת לה תעשה

מוסף תוספות א. ולא בשאר קרבנות. מוס׳ שאנן.

רבינו חננאל

מתני' מה בין הראשון חמץ ומצה עמו בבית. ת״ר ככל חקת הפסח . עשו אותו במצוה שבגופו כגון צלייתו. מצוה שעל . גופו ואינה בגופו עצמו ומרורים יאכלוהו. יכול אף מצוה שנוהגת בפסח אף מצורו שנוזוגות בפטרו ואינה לא בגופו ולא על גופו של פסח כגון . השרחת שאור ח"ל וטצח עצם כו׳. ואקשינו אמאי כגוז השבתת שאור. והא כתיב ככל חקת הפסח אותו, ואוקימנא במצוה שבגופו הכתוב במדבר כגון צלייתו, מכלל במו בו כגון צרייזוו, מכלל שבמצוה אחרת אינה נוהגת בו. ושנינן הכי קאמר השתא דאתא על מצות ומרורים יאכלוהו אפי׳ מצוה שעל ורבי נופו. אלמא האי דפשטנא חקת הפסח במצוה שבגופו לאו דוקא הוא, הואיל ואפקיה קרא אימא אפי׳ מצוה שלא על גופו תהא נוהגת בו, קמ"ל יטעת לא חשררו רו מעוד שעל גופו אין מצוה שלא על גופו כגון השבתת שאור וחמץ וכיוצא בהן לא. ו<mark>איסי בן יהודה</mark> האי ועצם לא תשברו בו מבעי

בותבר' מלה וחמן יש לו בבים. בגמ' יליף לה לטעמא דכולה מתניתין: (ח) גבו' ככל חוקם הפסח וגו'. בפסח שני כתיב: אותו. משמע גופו: במלום שבגופו הכסוב מדבר. לא ריבה את השני לדין ראשון אלא במצות שבגופו כגון סדר עבודותיו ואכילת צלי

נשחט בג' כיתות ואין השני נשחט בג' כיתות והכא תנא ושייר דשייר נמי ביהור ד' ימים דליתיה בשני כדאמר בגמ' (דף 11.) אבל לא למצות שאינן בגופו כגון השבתת שאור: מצות שעל גופו מנין. כגון מלה ומרור שהן דברים אחרים ובאין חובה לו: יכול אף מלות שלה על גופו. כגוו השבתת שאור ולקמיה פריך מנא תיתי והאמרת אותו משמע מלוה שבגופו: מה שבירת העלם מיוחדת. לחמן יליף לה בפרט וכלל דפרטי כתיבי ברישת והדר כלל על מצות ומרורים יאכלוהו וכן לא ישאירו ממנו עד ומרורים יאכלוהו יכול אפילו מצות שלא על בקר ועלם לא ישברו בו פרטי ככל גופו ת"ל יועצם לא ישברו בו מה שבירת חוקת הפסח יעשו אותו כלל ולקמיה העצם מיוחד מצוה שבגופו אף כל מצוה מפרש לה: איסי בן יהודה אומר. שבגופו איםי בן יהודה אומר ייעשו אותו אינו לריך לא ישברו לכך אלא ללימוד במצות שבגופו הכתוב מדבר אמר מר יכול אחר כדלקמן דאותו מצוה שבגופו אף מצוה שלא על גופו הא אמרת במצוה משמע: הה המרה הותו במלוה שבגופו גרסי׳: ה"ק השתח. דכתיב שבגופו הכתוב מדבר ה"ק השתא דאמרת מצות ומרורים ואיתרבי מצוה שאינה על מצות ומרורים יאכלוהו אלמא יעשו גופו אלמא אותו לאו דוקא: והוה אותו לאו דוקא הוא אימא הוה ליה כפרט ליה פרט וכלל. דפרטי כתיבי ברישה: וכלל ונעשה כלל מוסיף על הפרט ואפילו

ובתוספתא דלא קתני ביקור דלא קחשיב אלא הנך שנוהגין בפסח מתני' מאמה בין פסח הראשון לשני הראשון אסור בבל יראה ובל ימצא והשני חמץ ומצה עמו בבית הראשון מעון הלל באכילתו והשני אינו מעון הלל באכילתו זה וזה מעון∘ הלל בעשייתן ונאכלין צלי על מצה ומרורים ודוחין את השבת: גבו׳ ת״ר יככל חוקת הפסח יעשו אותו במצוה שבגופו הכתוב מדבר מצוה שעל גופו מנין ת"ל יעל מצות

כל מילי נמי קמ"ל איםי בן יהודה האי עצם

מאי עביד ליה מיבעי ליה ילאחד עצם שיש

בו מוח ואחד עצם שאין בו מוח ורבגן האי

יעשו אותו מאי עבדי ליה מיבעי ליה ישאין

שוחטין את הפסח על היחיד ירכמה ראפשר

לאהדורי מהדריגן ת"ר ככל חוסת הפסח

יעשו אותו יכול כשם שהראשון אסור בבל

יראה ובל ימצא כך שני אסור בבל יראה ובל ימצא ת"ל על מצות ומרורים יאכלוהו

ואין לי אלא מצות עשה מצות יל"ת מנין

ת"ל ילא ישאירו ממנו עד בקר ואין לי אלא

מצות ל״ת שניתק לעשה ימצות ל״ת גמור

מניז ת"ל יועצם לא ישברו בו מה הפרט

מפורש מ"ע ול"ת שניתק לעשה ול"ת גמור אף כל מ"ע ול"ת שניתק לעשה ול"ת גמור

בכלליה דמצות ומרורים מאי קא מרבי צלי

אש בפרטיה מאי ממעים ליה השבתת שאור

איפוך אנא מצוה דגופיה עדיף בכלליה דלא

ישאירו ממנו עד בקר מאי קא מרבה ליה

לא תוציא ממנו ∞(דרמי ליה דהאי מיפסל

בנותר והאי מיפסל ביוצא) בפרמיה מאי

קא ממעט ליה לא יראה ולא ימצא יי(דרמי

לִיה דהאי אינו לוקה דהוה לאו שניתק

מצוה שלא על גופו: מיבעי ליה שאין שוחטין את הפסח על היחיד. קשה לרשב"ח דתיפוק ליה מככל חקת הפסח וראשון נפקא לן בפרק האשה (לעיל דף נא.) דאין שוחטין אותו על היחיד מלא תוכל לזבוח את הפסח באחד וי"ל דלית ליה ההיא דרשה ובפסח ראשון נפקא ליה משום דלא גרע מפסח שני:

לבדו א וביקור נוהג נמי בתמיד:

ואיםי בן יהודה עצם לא ישברו

לאיסי לא ישאירו ממנו עד בקר

מאי עביד ליה דהא לדידי׳ לא נריך

למעוטי בל יראה דמאותו מפיק

בו מאי עביד ליה. מימה

בין ראשון לשני. בתוספ׳ (פרק ח) קתני נמי הרחשון

בבלליה דמצות ומרורים מאי

קמרבי צלי אש. משמע משום מלות ומרורים דקאי כללא עליה מרבינן ללי אש ותימה כיון דפרט וכלל הוא בלא מצות ומרורים מרבינן ללי אש וכל מילי אפילו השבתת שחור ומפרטי ממעטי מכל חד וחד חדא מילתא כדאמר בריש מרובה (ב"ק דף סב:) דמסיק על כל דבר פשע כלל ריבויה וכל הני פרטי למה לי חד למעוטי עבדים כו׳ ויש לומר דודאי בלא מלות ומרורים ידעינו ללי אש ש' מכללא ומצות ומרורים לא אתא אלא למעוטי השבתת שחור ולח נקט החי לישנח בכלליה דמלות ומרורים מאי קמרבי ללי אש אלא משום דבעי למיפרך ואיפור אנא: לא תוציא מן הבית. פי׳ בקונט׳ דלאו הניתק לעשה הוא דכתיב בבית אחד יאכל לא תוליא משמע לא תוציא לאוכלו בבית אחר אלא בבית אחד יאכל בעמוד והחזר קאי אם תוליאו וקשה לר"י היכי חשבינן ליה לאו הניחק לעשה והא לאו שקדמו עשה הוא ולא חשיב לאו הניתק לעשה כדאמרינן בפרק

בתרא דמכות (דף טו.): בפרטיה קא ממעים כל יראה. כאן משמע כמו שפירש ר"י בכל שעה (לעיל כט:) אלא יראה הוי ניתק לעשה: מממ

לעשה והאי אינו לוקה דהוה ליה לאו שניתק לעשה) איפוך אנא מצוה דגופיה עדיף בכלליה דעצם לא ישברו בו מאו

לשון רבים דכמה דאפשר לאהדורי אחר טמא חבירו להמנותו עמו מהדרינן כגון לטמא אחד בשרץ ואיידי דכתיב יעשו כתיב אותו דאע"ג דכתיב ברישא יעשו אותו אי לא כתביה זימנא אחריתי הוה אמינא אורחיה דקרא הוא: **ש"ל על מצות ומרורים וגו'**. והדר כתיב כללא עליה לרבויי דומיא דידיה וכל מילי לא אמרינן דנירבי דא"כ כל הני פרטי למה לי ופרטא ממעט דכוומיה כדמפרש לקמן דכללא דכל חוקת הפסח מהדרינן אכולהו פרטא לרבויי בכל פרטא דומיא דידיה ולמעוטי מפרט׳ נמי דומיא דידיה ומחד מפרטיה ממעטינן בל יראה ובל ימצא לקמן וברייתא רמוזי מרמוא ואולא כללי מאי מרבו ופרטי מאי ממעטי ודכווחיה מרבו וממעטי: ואין לי. שיהא כלל מוסיף אלא על הפרט של עשה מצוח ומרורים דכוותיה אלי אש שהוא מ״ע ופרט נמי ממעט דכוותיה השבחת שאור: **נ״ח מנין.** שירבה הכלל וכן הפרט ימעט ל״ח ח״ל לא ישאירו ממנו עד בקר וכתיב כללא לאהדורי עליה לרבויי דכוותיה לאו הניתק לעשה ולמעט בפרטיה לא יראה ולא ימלא דלאו שניתק לעשה נינהו כדמפרש במסקנא: ואין לי אלא כו' ל"ס גמורה מנין. שירבה [הכלל] וימעט פרט מ"ל לא ישברו וכתב כללא לאהדורי עליה לרבויי דכוומיה בכללא ולמעוטי דכוותיה בפרטא כדלקמן: בפרטיה מאי קא ממעט. דכל פרטא משמע מיעוטא דכוותיה דהכי משמע האי ולא מידי לפנונו ולמושום לפורות למות במיקות בשם ביות לחו הניתק לעשה הוא דכתיב גבי ראשון נשמות יבן והנותר ממנו וגר': לא סוליא. לאו הניתק לעשה הוא דכתיב [שם] בבית אחד יאכל לא תוליא וגו' ומשמע לא תוליא לאוכלו אלא בבית אחד יאכל בעמוד והחזר קאי אם הוליאו ולית ליה להאי תנא הא דתני בכילד לולין (נעיל פה.ם) האוכלו הרי זה בל"ת דובשר בשדה טרפה (שמות כב) אלא מותר להחזירו ולאוכלו: ולא יראה. ואם נראה משבימוהו לעולם הוא בעמוד והשבת כל ימות המועד: בכלליה דעצם לא ישברו בו. דמרבי לא תעשה גמור:

יכול כשם שהראשון כו׳ השבתת שאור. בכלליה דלא ישאירו ממנו קא

דהאי מיפסל בנותר והאי מיפסל ביוצא, בפרטיה ממעט לא יראה ולא ימצא דדמי ליה, דלא ישאירו ממנו לא לקי דהוה ליה לאו שנתק לעשה, לא יראה ולא ימצא נמי לא לקי דהוה ליה לאו שאין בו מעשה. בכלליה ועצם לא תשברו בו

בינבט אירומבים במבל. ליה, שאין שוברין בו כל עצם בין יש בו מוח בין אין בו מוח. ות"ק סבר לה כר" דאמר מבעוד יום אין בו משום שבירת עצם, הלכך כיון דאיפשר ליה למתבריה מבעוד יום ולאפוקיה למוחיה ולמיכליה בלילא, לא אתי עשה דאיפשר

ק"פ הלכה טו:

רבינו חנגאל (המשך) לקיומיה כי האי גונא, ודחי לא תעשה. הלכך לא אתא ועצם לא תשברו רו אלא למעוטי מצוה ליוה] האי סברא מיעשו אותו, ההוא בא ללמד דוקא רבים, מכאן שאין שוחטין את הפסח על היחיד מבעי ליה, דוקא יעשו רבים אבל יחיד לא, מכאן שאין שוחטין את הפסח על היחיד. ת"ר ככל חקת הפסח יעשו אותו יכול כשם שהראשון . כו'. פי' מצאוו דפסח שוי שכתוב בין הערבים יעשו אותו זהו כלל, פרט על מצות ומרורים יאכלוהו. ממנו עד בקר, וכתיב עוד ועצם לא ישברו בו, חזר וכלל ככל חקת הפסח יעשו אותו, נמצא כלל (רני)וני) הרמיה וכלל ואוו לכו אנגן כו טיילי, ואחד דורשים בכל אחד ואחד כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט. הלכך בין הערבים יעשו אותו כלל. על מצות ומרורים יאכלוהו פרט, ככל חקת הפסח יעשו אותו חזר וכלל. עכשיו באיז לדוז כעין הפרט, מה הפרט מפורש על מצות יאכלוהו דהיא עשה גרידתא. אף אוי ארכה דחייר לאכלו וממעט השבתת שאור דאע"ג דהוא עשה גרידתא אינו על גופו. ומכלליה לא ישאירו דהוא לאו שניתק לעשה, שנאמר תשרופו, ריבה לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה שהוא כעין הפרט, שזה נפסל בנותר וזה נפסל ביוצא. וממעט לא יראה לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו וזה לאו שאין בו מעשה. ואע"ג דדמי ליה ממעיט ליה דהאי לא יראה לד שאור לית דעצם לא תשברו בו. דהוא לאו שחייבין בו מלקות, ריבה אל תאכלו ממנו נא דהוא לאו שחייביז מלקות ייוצא כו כגופיה דפסח דאע"ג דהוא לאו שחייביו עליו מלקות, ליתיה כעין הפרט דהא ליתיה בחוביה בגופיה דפסח. ורהוי כולהו כללי ופרטי אנא. ופרקינן מסתברא . . הוי מצוה דרגופיה והוי להו כל חדא וחדא. לישנא אחרינא ת״ר ככל אמרי בכלליה דכתיב ככל מצוה שבגופו והיא צלייתו

. מרבי לא תוציא מן הבית

מן הבשר חוצה דדמי ליה,